

Sjur K Dyrkolbotn
Dyrkolbotn 274A
5994 Vikanes

Lindås Kommune
Kvernhusmyrane 20
5914 Isdalstø

4. mars 2018

Kommuneplanens arealdel – innspill til planprogram

Jeg viser til høringsrunde knyttet til kommuneplanens arealdel, med frist for innspill 4. mars 2018. Som grunneier og næringsdrivende i Dyrkolbotn, ett av Lindås sine utkantområder, har jeg noen innspill til planprogrammet og det videre planarbeidet. Jeg er spesielt opptatt av forholdet mellom fortetting og spredt bosetning, som fremstår uavklart og problematisk i planprogrammet så langt. I tillegg er jeg opptatt av koblingen mellom arealbruken i kommunen og søknaden om UNESCO-status som biosfæreområde, som planprogrammet ikke berører.

Både fortetting og spredt bosetning fremstår som overordnede målsetninger i det planprogrammet som nå er sendt på høring. Det er lett å tenke at disse målsetningene står i et motsetningsforhold til hverandre, et inntrykk som også delvis underbygges av planprogrammet. Det kan videre se ut til at administrasjonen foreløpig har lagt seg på en linje der det er fortetting som skal prioriteres. En slik prioritering vil imidlertid kunne føre til en vanskelig situasjon i vår kommune, der man risikerer at de som ønsker å etablere seg i utkantene vil anse kommunen som en hindring de må overvinne, snarere enn en støttespiller.

Dersom den nye planen gjør det vanskeligere å etablere seg med bolig utenfor de definerte senterområdene vil dette negative inntrykket bli bekreftet. Da vil fortettingspolitikk bli en reell hindring for de som ønsker å bidra til målsetningen om spredt bosetning. Dette håper jeg vi kan unngå. Hindringer finnes det allerede nok av, spesielt for unge folk som ønsker å bosette seg i periferien.

Etter å ha lest planprogrammet fremstår det imidlertid som uklart for meg om «fortetting» virkelig trenger å få slike negative konsekvenser. Uklarheten oppstår fordi det ikke er godt nok klarlagt hva man egentlig mener med dette begrepet, som nå er på moten i større byer i Norge. Selv om begrepet har en relativt klar betydning i urbane områder er det på ingen måte opplagt hva det skal bety for en kommune som Lindås. Så lenge dette ikke er avklart på en mer betryggende måte bør begrepet ikke brukes i kommuneplanen.

Jeg etterlyser spesielt en nærmere vurdering av sammenhengen mellom bosetning, næring og leveranse av offentlige tjenester i kommunen. Denne sammenhengen er så vidt jeg kan se dårlig belyst så langt. Samtidig synes jeg det er positivt at planprogrammet selv gjør det klart at fortetting er et virkemiddel for et godt bomiljø, ikke et mål i seg selv. Denne avklaringen er viktig, men ikke tilstrekkelig presis og dyptpløyende.

Det er blant annet viktig at det vurderes i større detalj *hvorfor* fortetting er ønskelig, og at disse vurderingene knyttes konkret til forholdene i Lindås (og nye Alver) kommune. Politikerne i Lindås må ta aktivt standpunkt til den begrunnelsen som eventuelt gis for fortetting, ut fra de forholdene som

gjør vår kommune unik. De hensyn som ligger bak et ønske om fortetting i Bergen by er ikke de samme hensyn som kan begrunne en slik politikk i Lindås.

Det er spesielt viktig at man tar stilling til sammenhengen mellom hvor folk arbeider og hvor de bor. Fortetting er generelt sett ønskelig fordi det kan gi opphav til godt integrerte lokalsamfunn der folk kan bo, arbeide og dra nytte av offentlige tjenester innenfor et mindre geografisk område. Dette er utvilsomt gunstig på flere måter; sosialt, økonomisk, samt i forhold til natur- og miljø.

Det er imidlertid åpenbart at denne typen fortetting like godt kan foregå i mindre bygdesamfunn som i større tettsteder. Det er med andre ord ikke noe i veien for at fortetting kan kombineres med en målsetning om spredt bosetning. Forutsetningen er at man ser ulike komponenter i planarbeidet i sammenheng, slik at det legges til rette for spredt fortetting i *hele* kommunen. Det som eventuelt begrenser muligheten for desentralisert fortetting er mangel på tilrettelegging for arbeidsplasser og offentlige tjenester i bygdene. Levende bygder og levende tettsteder er for øvrig likeverdige tiltak i kampen mot villkårlig og usystematisk bebyggelse langs E39 og andre større veier, der folk bor for å kjøre bil til jobb andre steder.

Jeg vil også trekke frem forholdet til jordbrukspolitikken. Planprogrammet bruker relativt mye plass på jordbruk, men det virker ikke som kommunen sin strategi på dette området er samordnet med strategien opp mot bosetning og næringsutvikling ellers. Dette er en klar svakhet ved det materialet som nå foreligger. Slik situasjonen er i dag fremstår det som åpenbart at målsetningene om jordvern ikke kan oppnås uten at jordbruket utvides til å inkludere også andre næringer som hører hjemme i periferien. Jeg nevner spesielt havbruk og reiseliv, som begge bør forvaltes med en klart definert målsetning om å sikre lokalt eierskap og lokale arbeidsplasser. I motsatt fall vil disse næringene ikke kunne bidra til meningsfull fortetting. De vil da i beste fall skape arbeidsplasser som folk fra Knarvik, Ostereidet og Lindås må bruke bil for å reise til.

Kommuneplanen bør ellers være en fleksibel plan som virker stimulerende på alle former for næringsutvikling. Dette gjelder spesielt dersom næringen kan utvikles i mindre skala med lokal forankring, og i enda større grad dersom den kan utvikles i tilknytning til jordbruket. Det er denne typen næringsvirksomhet som best bygger opp under en meningsfull strategi om fortetting i en kommune som Lindås (og nye Alver). Hvis Knarvik derimot skal fortettes av mennesker som skal jobbe i Bergen vil politikken virke stikk i strid med det som ellers synes å være *hensikten* med fortetting. Når det fortettes i Bergen er det for at folk som jobber i Bergen skal kunne gå rett på Bybanen for å komme seg på jobb. Dette gjør man for å *unngå* at folk skal reise fra Haukås for å gå på jobb i Sentrum eller på Kokstad. Hvis Lindås nå vil omfavne en fortettingspolitikk basert på at disse menneskene heller bør flytte til Knarvik må man stille alvorlige spørsmål med den underliggende logikken.

Det er i alle tilfeller ufornuftig å lage en planstrategi som forutsetter at kommunen på forhånd skal definere hvor det skal bygges nye boliger og etableres nye arbeidsplasser. Dette har kommunen ikke forutsetninger for å vite noe nøyaktig om, i alle fall ikke uten at de beslutter å aktivt motarbeide gründere og idealister som vil bosette seg eller starte virksomhet på «feil» sted i kommunen, eller innenfor «feil» næring. Forskjellen mellom en plan som legger til rette for individuelt initiativ og en plan som motarbeider dette er forskjellen på en plan som bidrar til lokal innovasjon og en plan som garanterer sentralisert stagnasjon.

Bosetning og næringsutvikling bør også sees i sammenheng med kommunen sine planer for leveranse av offentlige tjenester. Her er det riktig å legge til grunn at kommunen sine tjenester skal leveres der folk kan bo og arbeide. For at dette prinsippet skal gi mening er det imidlertid avgjørende at leveransen av offentlige tjenester i minst mulig grad virker styrende på bosetning og

næringsutvikling i kommunen. Det er ikke offentlige tjenester vi skal leve av i Lindås. Planer for leveranse av slike tjenester bør derfor legges opp slik at de til enhver tid ivaretar behovet best mulig, uavhengig av hvor behovet oppstår.

Hvis man er i stand til å skape nye arbeidsplasser i Romarheimsdalen, eller hvor som helst ellers i kommunen, bør etablering av skole og barnehage følge mer eller mindre automatisk, i løpet av kortest mulig tid. Bare med en slik filosofi kan målsetningen om fortetting oppnås uten å gå på bekostning av bærekraftig økonomisk vekst i vår kommune. Nye digitale teknologier bør utnyttes aktivt, ikke bare for å effektivisere leveransen av offentlige tjenester, men også for å desentralisere leveransen og bidra til rask omstilling når det oppstår behov for dette.

Til sist vil jeg sterkt anmode om at prosessen framover aktivt tar stilling til UNESCO-søknaden om verdensarvstatus for store deler av Nordhordland som biosfæreområde. Hvilken betydning vil en slik status ha for arealbruken i vår kommune? Hvilke muligheter for nyskaping kan statusen eventuelt gi opphav til, knyttet til reiseliv, jordbruk og lokal næringsutvikling? Dette er spørsmål innbyggerne nå bør ha en tett dialog med myndighetene om, en dialog som også bør inkluderer de entusiastene, forskningsmiljøene, og offentlige etatene som står bak UNESCO-søknaden.

Det er grunn til å tro at vårt område har en appell i verdensarvsammenheng nettopp fordi vi ligger i randsonen mellom by og land, med næringsvirksomhet og verdifull natur side om side. I denne sammenhengen er det formodentlig avgjørende for våre sjanser i søknadsprosessen at det faktisk *bor folk* i de områdene som skal inkluderes i vår verdensarv. I alle fall bør dette være en forutsetning for at våre folkevalgte skal støtte en slik søknad. Som innbygger i kommunen vil jeg ikke ha min eiendom på utstilling for FN-pamper som vil «verne» den, men jeg har ikke noe imot å vise frem et levende lokalsamfunn jeg selv er en del av.

Det er imidlertid ikke opplagt at mitt lokalsamfunn kan overleve i det hele tatt, dersom kommunen nå først og fremst skal satse på Knarvik, Ostereidet og Lindås. Som knutepunkter har disse stedene en viktig funksjon og det er fint hvis de kan bli mer attraktive for de som faktisk bor der. Det er imidlertid ikke her vi finner de virkelige store utfordringene og mulighetene vi kommer til å møte i fremtiden. Det er ikke Knarvik senter som gjør UNESCO interessert i Nordhordland, selv ikke med tett glasstak.

Med vennlig hilsen,

Sjur K Dyrkolbotn

Grunneier, gnr 247 bnr 1, gnr 246 bnr 1 og 15